

HET FINANCIËEL CRISISPLAN

Op grond van artikel 145 Pensioenwet en artikel 29b Besluit financieel toetsingskader dient Stichting Pensioenfonds Rockwool een financieel crisisplan op te stellen. Dit financieel crisisplan beschrijft wat het bestuur gaat doen als het pensioenfonds in een crisissituatie terecht komt of dreigt te komen. Dit is nodig om goed voorbereid te zijn op onverwachte gebeurtenissen.

Het financieel crisisplan is een richtlijn. Of het bestuur de maatregelen uitvoert, hangt af van de omstandigheden van het moment. Als het bestuur een maatregel neemt, dan wordt op evenwichtige wijze met alle belangen rekening gehouden.

1. Definitie crisissituatie

In het algemeen kan men een crisissituatie definiëren als iedere situatie waarbij de doelstellingen van het pensioenfonds in gevaar komen. De belangrijkste doelstelling van Stichting Pensioenfonds Rockwool is het veiligstellen van de pensioenen van haar deelnemers. Zodra deze doelstelling in gevaar is, spreekt het pensioenfonds van een crisissituatie. Daarnaast probeert het pensioenfonds de nominale pensioenen van jaar op jaar te verhogen met maximaal de prijsinflatie (voor niet-actieven) dan wel met maximaal de loonstijging conform de cao van Rockwool (voor actieven). Als het toekennen van deze jaarlijkse verhoging, ofwel de indexatie, in het gedrang is, spreekt het pensioenfonds van een gevarenzone.

Om te bepalen of het pensioenfonds zich bevindt in een gevarenzone of een crisissituatie, wordt gekeken naar de nominale dekkingsgraad.

Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de grens voor volledige toeslagverlening, zoals gedefinieerd in hoofdstuk 8, spreekt het pensioenfonds van een gezonde dekkingsgraad. Het vermogen van het pensioenfonds ligt dan ruim boven het vereiste eigen vermogen en is daarmee normaal gesproken groot genoeg om schommelingen in de waarde van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen op te vangen.

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de grens voor volledige toeslagverlening, maar hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad (op basis van het minimaal vereiste eigen vermogen), spreekt het pensioenfonds van een gevarenzone. Het vermogen van het pensioenfonds is dan nog altijd groter dan de waarde van de verplichtingen, maar door het verlenen van toeslag wordt deze buffer kleiner, waardoor de nominale pensioenen in gevaar kunnen komen. Het bestuur overweegt dan om geen of geen volledige indexatie toe te kennen. Conform het bestaande toeslagbeleid wordt sowieso geen toeslag verleend onder een dekkingsgraad van 110%. Indien de dekkingsgraad kleiner is dan de vereiste dekkingsgraad, dan treedt het bestuur in overleg met de werkgever over premieverhoging/bijstorting.

Als de dekkingsgraad lager is dan het minimaal vereiste vermogen, zijn de buffers zodanig klein dat de nominale pensioenen in gevaar zijn. In dat geval spreekt het pensioenfonds van een crisissituatie.

De hiervoor in 9.4 genoemde dekkingsgraadniveaus, die aangeven of het pensioenfonds zich in een gevarezone of een crisissituatie bevindt, worden jaarlijks beoordeeld en, indien nodig, aangepast.

Voor de bepaling van de kritische dekkingsgraden wordt een gradatie aangebracht van groen (gezond) naar rood (crisissituatie), zoals blijkt uit onderstaande tabel. Het bestuur heeft onderstaande signaleringsstaffel opgesteld.

Reserve > grens volledige toeslagverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde dekkingsgraad
MVEV < reserve < grens volledige toeslagverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Gevarezone • Indexatiedoelstelling is in gevaar • Geen volledige indexatie
Reserve < MVEV	<ul style="list-style-type: none"> • Crisissituatie • Nominale pensioenen zijn in gevaar • Mogelijk korten van pensioenen (naast andere maatregelen)

2. Risico's die kunnen leiden tot een crisissituatie

Het pensioenfonds geeft hieronder een beschrijving van de financiële situaties waarin het fonds niet aan de vereisten van het VEV voldoet en gevaar loopt niet aan de vereisten van het MVEV te gaan voldoen.

De financiële situatie van het fonds kan verslechteren door het plotseling of aanhoudend voordoen van bijvoorbeeld de volgende situaties:

- Langere periode van een lagere/dalende rente;
- Beleggingsrendementen die tegenvallen of lager zijn dan ingeschat;
- Aanpassing van grondslagen/factoren, zoals de levensverwachting.

3. Kritische dekkingsgraad

Vanaf het moment dat de beleidsdekkingsgraad van het fonds per het einde van een kalenderkwartaal is komen te liggen onder de gestelde eisen ten aanzien van het vereist eigen vermogen (VEV) bepaalt het fonds de kritische dekkingsgraad. De kritische dekkingsgraad is de actuele dekkingsgraad waarbij de beleidsdekkingsgraad van het fonds naar verwachting nog net binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Het kritische pad is de benodigde ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad, indien lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, waarbij het "nog net" mogelijk is om binnen de gestelde termijn te herstellen tot de minimaal vereiste dekkingsgraad zonder pensioenaanspraken en rechten te korten. De kritische dekkingsgraad per 1 januari 2020 bedraagt circa 89,8%.

4. Maatregelen in een crisissituatie

Het crisisplan is gericht op hoe in de toekomst om te gaan met crisissituaties. Centraal staan de maatregelen die het bestuur kan nemen in een crisissituatie. Ook het bestaande beleid is hierbij relevant:

- Het bestaande premiebeleid voorziet in een vaste premie van de werkgever van 20% van de premiegrondslag. De premie voor de werknemers bedraagt 12,6% van de pensioengrondslag, deze premie wordt vastgesteld in het cao-overleg;
- Het bestaande toeslagenbeleid zorgt er reeds voor dat geen indexatie wordt gegeven indien het vermogen van het pensioenfonds lager is dan een beleidsdekkingsgraad van 110%;
- Het bestaande beleggingsbeleid is relatief voorzichtig met een normverdeling van 70% vastrentend, 25% aandelen en 5% vastgoed.

In een crisissituatie worden de volgende maatregelen overwogen:

- Beperken toeslagverlening
  - Het bestuur van het pensioenfonds bepaalt jaarlijks in welke mate toeslagen worden toegekend. Hoewel de doelstelling van het fonds is om maximaal volgens de van toepassing zijnde indices toeslagen te verlenen, kan als gevolg van de financiële positie van het pensioenfonds, besloten worden om de toeslagverlening (deels) achterwege te laten;
  - Het verlenen van toeslag heeft een verlagend effect op de actuele dekkingsgraad. Door geen toeslag te verlenen wordt een nagenoeg één-op-één effect bereikt op de dekkingsgraad. Daarmee is bedoeld dat het achterwege laten van 1% toeslag ertoe leidt dat de dekkingsgraad met 1% daalt;
  - Het bestuur dient hierbij aan te geven hoe zij denkt over het toekomstige vermogen van het pensioenfonds om toeslagverlening mogelijk te maken;
- Aanpassen beleggingsbeleid
  - Het bestuur heeft de bevoegdheid om het beleggingsbeleid van het fonds te wijzigen. Tijdens een periode van herstel mag echter het pensioenfonds het risicoprofiel niet vergroten (éénmalig bestaat deze mogelijkheid wel);
  - Door het wijzigen van het beleggingsbeleid kan de herstelkracht en/of het risicoprofiel van het pensioenfonds worden aangepast;
  - In een situatie waarbij de dekkingsgraad beneden het VEV-niveau ligt kan als maatregel een verlaging van het risicoprofiel worden genomen;
  - In een situatie waarbij de dekkingsgraad beneden het VEV-niveau ligt kan ook besloten worden tot het verlagen van het VEV. Dit voor de situatie dat de maximale hersteltermijn onvoldoende is om tot het VEV-niveau te komen. Door verlaging van het VEV kan de hersteltermijn mogelijk worden verkort;
- Premieverhoging
  - Door de pensioenpremie te verhogen komt er bij het pensioenfonds extra geld binnen. Hierdoor stijgt de dekkingsgraad. Premieverhoging kan op twee manieren bewerkstelligd worden. Enerzijds door een verhoging van de werkgeverspremie, anderzijds door een verhoging van de werknemerspremie. Voor de eerste is

- toestemming van de werkgever nodig, voor de tweede dient een besluit genomen te worden in het cao-overleg tussen werkgever en vakorganisaties;
- Volgens de huidige uitvoeringsovereenkomst is een verhoging van de werkgeverspremie niet mogelijk;
  - Het bestuur kan dit onderwerp via de werkgever in het cao-overleg inbrengen;
  - Het structureel verhogen van de premie met 1%-punt van de bijdragegrondslag heeft op korte termijn weinig effect op de dekkingsgraad. Daarmee is echter niet gezegd dat de premie niet belangrijk is;
- Extra storting door werkgever
    - Door de werkgever kan incidenteel een extra premie worden betaald, de bijstorting. Het geld dat hierbij het pensioenfonds binnenkomt, zorgt voor een extra stijging van de dekkingsgraad. Hoewel het pensioenfonds om zo'n extra storting kan vragen is het aan de werkgever om hieromtrent een besluit te nemen;
    - Volgens de huidige uitvoeringsovereenkomst is een verhoging van de werkgeverspremie niet mogelijk;
    - De daadwerkelijke bijdrage aan het herstel hangt af van de omvang van de storting. Omdat het bestuur niet de bevoegdheid heeft om hierover te besluiten, is het op voorhand niet vast te stellen of deze maatregel kan worden ingezet, en zo ja, tot welke bijdrage aan het herstel van de actuele dekkingsgraad (en de beleidsdekkingsgraad) dit leidt;
  - Korten van pensioenen (artikel 134 lid 4 Pensioenwet)
    - Bij het korten van pensioenen worden de pensioenen van de actieve en niet actieve deelnemers verlaagd, ook wel afstempelen genoemd. Hierdoor daalt de waarde van de verplichtingen en dien ten gevolge stijgt de dekkingsgraad. Het bestuur kan hiertoe besluiten;
    - Voor het daadwerkelijk herstel van de dekkingsgraad, is het korten van pensioenen het meest effectief. Bij lage dekkingsgraden zijn ook hogere kortingspercentages mogelijk. Het effect op de dekkingsgraad wordt daardoor ook hoger. Per definitie is het korten van alle pensioenen het meest effectief. Dit raakt echter ook alle deelnemers. Gepensioneerden merken dit direct in hun uitkering, actieven en slapers zien dit terug in een daling van hun toekomstige aanspraken;
    - Bij het korten kan het bestuur in het kader van een evenwichtige belangenbehartiging het korten van pensioenaanspraken van:
      - Zowel de actieve als de niet-actieve deelnemers als wenselijk beschouwen;
      - Enkel de actieve deelnemers als wenselijk beschouwen;
      - Enkel de niet-actieve deelnemers als wenselijk beschouwen;
      - Een differentiatie in de hoogte van de korting van actieve en niet-actieve deelnemers als wenselijk beschouwen;
  - Versoberen van de pensioenregeling
    - De huidige pensioenregeling kan op verschillende manieren worden versoberd. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het (incidenteel of structureel) verlagen van het pensioenopbouwpercentage. Ook het op risicobasis verzekeren van partnerpensioen is een mogelijkheid. Hierdoor nemen de verplichtingen minder toe, wat bij gelijke premie-inkomsten en rendement leidt tot een stijging van de dekkingsgraad;

- Een versobering van de regeling dient in het cao-overleg tussen de werkgever en vakorganisaties te worden afgesproken;
- Het bestuur kan dit onderwerp via de werkgever in het cao-overleg inbrengen;
- De daadwerkelijke bijdrage aan het herstel hangt af van de mate van versobering. Omdat het bestuur niet de bevoegdheid heeft om hierover te besluiten, is het op voorhand niet vast te stellen of deze maatregel kan worden ingezet, en zo ja, tot welke bijdrage aan het herstel van de dekkingsgraad dit leidt;
- Het bestuur heeft de mogelijkheid het opbouwpercentage in enig jaar te verlagen bij een niet kostendekkende premie;
- Indien de dekkingsgraad lager is dan 100% hanteert het bestuur bij de premieberekening van het volgende jaar een minimale premiedekkingsgraad: deze is in die situatie gelijk aan de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Op grond van de doelstelling van het pensioenfonds, de inzetbaarheid, besluitvorming en effectiviteit van de verschillende maatregelen en de impact op de verschillende belangengroepen verwacht het bestuur dat de volgende maatregelen worden ingezet indien het pensioenfonds zich in de gevarezone (dekkingsgraad ligt tussen het MVEV en de bovengrens toeslagverlening) bevindt:

- Allereerst overweegt het pensioenfonds om de toeslagverlening geheel of gedeeltelijk te beperken; waarbij geen toeslag wordt verleend bij een dekkingsgraad lager dan 110%;
- Daarnaast dient het pensioenfonds bij een dekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad bij de werkgever een verzoek in tot premieverhoging of extra premiestorting;
- Indien de beleidsdekkingsgraad zich onder de vereiste dekkingsgraad bevindt, dient het fonds een herstelplan in bij de toezichthouder.

Indien het pensioenfonds zich in een crisissituatie (beleidsdekkingsgraad is lager dan het MVEV) bevindt, verwacht het bestuur dat de volgende maatregelen zullen worden ingezet:

- Allereerst wordt geen toeslag toegekend. Dit is op grond van de wet ook niet toegestaan;
- Vervolgens dient het pensioenfonds bij de werkgever een verzoek in tot premieverhoging of extra premiestorting;
- Een verlaging van het VEV indien daarmee de herstelkracht zodanig toeneemt dat binnen de gestelde termijn het vereiste VEV-niveau wordt bereikt;
- Als het pensioenfonds op basis van bovenstaande maatregelen naar verwachting niet binnen de wettelijk vastgestelde termijnen herstelt tot boven het minimaal vereist eigen vermogen dan wel het vereist eigen vermogen, dan gaat het pensioenfonds de pensioenen korten. De omvang van deze korting zal zodanig zijn dat het pensioenfonds naar verwachting wel binnen de gestelde termijnen kan herstellen. Uniform korten over alle deelnemers, waarbij de korting gelijkmatig wordt gespreid over de herstelperiode, is hierbij het uitgangspunt. Bij de uiteindelijke besluitvorming hierover neemt het bestuur het totale plaatje, inclusief alle te nemen maatregelen en het directe effect op de koopkracht van de gepensioneerde deelnemers, in ogenschouw.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de maatregelen die het pensioenfonds verwacht in te zetten in een gevarezone of een crisissituatie. Deze maatregelen raken alle belangengroepen: de actieven, de niet-actieven en de werkgever. Indien één of enkele van deze maatregelen worden overwogen, wordt

(zolang er –nog- geen sprake is van een dekkingsgraadafhankelijk beleggingsbeleid) tevens stilgestaan bij de vraag of er reden is tot aanpassing van het beleggingsbeleid. Bij de daadwerkelijke besluitvorming wordt altijd rekening gehouden met de omstandigheden van het moment. Het bestuur weegt hierbij de belangen van alle bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden op evenwichtige wijze.

Volgorde maatregel	Gevarenzone (MVEV < DG < bovengrens toeslagverlening)	Crisissituatie (Beleids DG < MVEV)
1. Niet of niet volledige toeslagverlening	x	
2. In overleg met werkgever voor premieverhoging en / of bijstorting van werkgever c.q. werknemersbijdrage	x	x
3. Geen toeslagverlening		x
4. Korten van pensioenen (bij onvoldoende herstelcapaciteit)		x
5. Aanpassen van de pensioenregeling	x	x

a. Communicatie

Communicatie over het crisisplan als document

Het crisisplan, of een samenvatting daarvan, wordt op de website van het pensioenfonds geplaatst.

Communicatie over de financiële situatie van het pensioenfonds

Informatie over de financiële positie van het pensioenfonds is in de afgelopen jaren verstrekt via verschillende communicatiemiddelen. In het onderstaande overzicht is aangegeven via welke algemene communicatiemiddelen het pensioenfonds structureel over de financiële positie communiceert.

Publicatie dekkingsgraad op website	Maandelijks
Jaarverslag op website	1 maal per jaar
Publicatie dekkingsgraad op infoborden werkgever	Maandelijks
Nieuwsbrief	Periodiek
Brieven	Incidenteel
Infosessies	Incidenteel

Communicatie overgang zonegrens

Wanneer de dekkingsgraad van het pensioenfonds een andere ‘zone’ ingaat, wordt dit kenbaar gemaakt via de website. De overgang naar een andere zone kan ontstaan door een daling of stijging van de dekkingsgraad. Als het bestuur het nodig acht, worden deelnemers persoonlijk geïnformeerd over de overgang naar een andere zone.

Communicatiemaatregelen uit het crisisplan

Als het bestuur overgaat tot (één van) de onderstaande maatregelen, dan worden de deelnemers doorgaans eerst persoonlijk geïnformeerd over de getroffen maatregel(en) en wat de gevolgen van de maatregel(en) zijn. Vervolgens worden de algemene communicatiemiddelen van het pensioenfonds (zoals hierboven genoemd) ingezet voor verdere (diepgaande) informatieverstrekking.

Deze werkwijze betreft de volgende maatregelen:

- Beperken toeslagverlening;
- Korten van pensioenen;
- Verlaging pensioenopbouw.

Als het bestuur overgaat tot (één van) de onderstaande maatregelen, dan wordt bekeken welke van de algemene communicatiemiddelen van het pensioenfonds gebruikt kunnen worden om deelnemers te informeren. Aanvullend op de genoemde algemene communicatiemiddelen wordt ook de website aangepast indien dit gewenst is.

Deze werkwijze betreft de volgende maatregelen:

- Aanpassen beleggingsbeleid;
- Verhoging van de werkgeverspremie;
- Verhoging van de werknemerspremie;
- Extra storting door werkgever.

b. Besluitvormingsproces

Het crisisplan is een richtlijn. De actualiteit van het crisisplan wordt jaarlijks beoordeeld. Hierbij kunnen onder andere de genoemde dekkingsgraadniveaus, die aangeven of het pensioenfonds zich in een gevarezone of een crisissituatie bevindt, worden aangepast.

Aan de hand van dit crisisplan controleert het bestuur of er sprake is van een gevarezone dan wel een crisissituatie. Zodra het pensioenfonds in een crisissituatie terechtkomt (dekkingsgraad lager dan minimaal vereiste dekkingsgraad), komt het bestuur bijeen en bespreekt welke maatregelen genomen kunnen worden om te komen tot herstel van de dekkingsgraad. Hierbij wordt rekening gehouden met de omstandigheden van het moment. Op basis hiervan neemt het bestuur binnen twee maanden een besluit over de daadwerkelijk uit te voeren maatregelen. Hierbij weegt het bestuur de belangen van alle bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden op evenwichtige wijze.